

ДЕЯН ПАВЛОВ И STABAT MATER НА РОСИНИ

Лъчезар Каранлъков

Преди почти два века знаменитият френски писател Стендал отбелязва: „... Със стила си Росини напомня парижанина – по-скоро тщеславен и жив, отколкото весел; никога страстен, но затова пък винаги остроумен, рядко скучен и още по-рядко – възвишен“. Характеристиката е полемично заострена, но и правдива. В продължение на 20 години великият италиански композитор е „законодател“ в оперния жанр, създава около 40 опери, категорично утвърждава белкантовия стил. Можем само да гадаем за прелома в душата му, когато – след триумфалния успех през 1829 г. на хронологически последната му опера „Вилхелм Тел“, той – до края на своя живот (1868 г. - не написва нова оперна творба. Случаят е уникален и от психологична, и от професионална гледна точка. Ще се позова отново на Стендал: „La musica è il lamento dell`amore o la preghiera a gli Dei“ („Музиката е любовно ридание или молитва към Бога“).

Днес не ни е известно, каква ще да е била тази „молитва към Бога“ (известни са перипетиите на неговото „любовно ридание“ с невероятната навремето оперна дива, блестящата колоратурка Изабел Колбран). Налице обаче е респектиращ артефакт – Росиниевата „Stabat Mater“. В тази мащабна творба са съчетани затрогваща лирика, завладяващ драматизъм и динамика, въпреки привидната статичност. И всичко това бе преподнесено на слушателите на 17 ноември т.г. в зала „България“ посредством една вдъхновена интерпретация. Неин „гарант“ бе диригентът Деян Павлов.

Сред колегите си той несъмнено се откроява с яркия си бликащ темперамент и висок професионализъм. Ясна и добре премислена е мануалната му техника. Жестът на Павлов винаги е категоричен, но и сдържан, лишен от излишни външни ефекти. Водещо е чувството за стил, стремежът да се открие вътрешната красота на партитурната фактура. При

него това не е рутинна „всеядност“, а целенасочено усвояване на цели пластове от европейската и световна класика, от българското композиционно творчество. В конкретния случай Павлов чудесно пресъздаде храмовия етос на едно подчертано възвишено духовно произведение („Stabat Mater dolorosa / Juxta cruce[m] lacrimosa“), отличаващо се с блестяща концертност и оперност на ранния XIX век.

Асоциациите тук са многопосочни. В ретроспектива Росиниевата „Stabat Mater“ сякаш е преимуществено лиричен вариант на Баховите пасиони. Същевременно виртуозната белкантовост и неаполитанска маршевость (Росини е в редовете на Националната гвардия по време на революционното въстание през 1820 г.) водят към младия и по-зрял Верди. Това наглед странно съчетаване на барокови традиции и „сладка“, белкантова романтика придава на „Stabat Mater“ уникално очарование. Бихме могли да предположим, че то е подтикнало Стендал към крилатата фраза „Росини – този Волтер в музиката“.

Деян Павлов отлично се справи с подобни стилови предизвикателства. Компонентите на авторската партитура бяха добре балансирани помежду си и спрямо слушателската аудитория. Музицирането на Плевенската филхармония се характеризираше със завидно високи инструментални качества. Рядко през последно време съм слушал такова благородно звучене при извънстоличен симфоничен оркестър. Присъствието на педагога Павлов в случая бе осезаемо. В този смисъл не мога да не споделя личните си впечатления от неговата репетиционна работа. Занятията му например с оркестъра на Националното музикално училище „Любомир Пипков“ биха могли да бъдат христоматиен образец за обаятелен и безкомпромисен професионализъм. В рецензията концертът отсъстваха блеснали детско-юношески очи, но затова пък налице бе великолепна „спяност“ между диригент и оркестранти. И още нещо – безпрекословна бе ангажираността

на Деян Павлов с музиката, която той ваяше от диригентския пулт. Впечатляващо бе изградена драматичната кулминация в VIII част, диалогът между сопрановото соло и хора, напомнящ за бъдещата „театрална“ ефектност на Вердиевия *Dies Irae*. Несъмнен апотеоз бе финалната барокова fuga.

Отлични изяви имаха солистите. Дарованието на сопраното Мила Михова е многообещаващо. Великолепен, темброво многоцветен глас. Върхно нейно постижение бе арията „*In flammatus et accensus*“ („В пламъците да не бъда“), достойно отговаряща на най-взискателни изисквания. Сполучливи и достатъчно убедителни бяха изявите и на другите трима солисти – мецосопраното Глория Кънева, тенорът Георги Султанов и басът Пламен Кумпиков. И, разбира се, не мога да не отчета приноса на Националния филхармоничен хор „Светослав Обретенов“ (диригент Славил Димитров), който през последните две-три години показва забележим професионално-художествен ръст.

Дали сравнението между Росини и Волтер е достатъчно правомерно, би могло да се спори – Фернейският патриарх е трудно достижим. Но концертът заслужаваше да бъде чут, въпреки скромното посещение (и недопустимите, макар и искрени аплодисменти между отделните част).